

N:o 151.

Af herr **A. E. Petersson** i Hamra, om indragning af kronofogdetjensterna.

Inom hvarje civiliseradt statssamhälle är nödvändigt att ega en tjänstemannacorps, som har att vaka öfver lagarnes efterlefnad samt verkställa de beslut, som den regerande och lagstiftande myndigheten eger befogenhet att ålägga nationen. Olika äro dock åsigtorna inom olika länder, huruvida dessa tjänstemän böra tillsättas för viss tid, eller om de skola skiljas från sina tjänster efter egen ansökan och efter förutgången ransakning och dom. Sverige har i allmänhet valt det senare sättet, hvilket med all säkerhet tryggar landet med att få ega en omutlig och för samhällets intressen nitälskande tjänstemannacorps. Huruvida man vid ordnandet af tjänstebefattningar tagit nödig hänsyn till verkliga behovet af en mängd tjänster, och om dessa tilldelats så mycket arbete, att dess innehafvare dermed hafva fullt upp att sköta, är dock en fråga, som mången i vår praktiska tid vill hafva besvarad. Bland dem, som varit i tillfälle att blicka närmare in i förhållandena och som derom opartiskt uttalat sitt omdöme, hör man också den åsigten uttalas, att en mängd ganska högt aflönade tjänster skulle utan men för statsmaskineriets jemna gång kunna indragas, samt dessa tjänster åtföljande arbeten öfverlåtas på andra mindre högt aflönade tjänstemän, hvilka mot en något ökad aflöning ganska väl skulle medhinna de ökade göromålen. Så som nu är förhållandet nödgas ofta dessa lägre aflönade tjänstemän för sin existens skull se sig om efter enskilda biförtjänster, hvarigenom deras statstjänst får stå tillbaka eller kommer i kollision med det enskilda uppdraget. Att äfven de högre aflönade tjänste-

männen hafva en mängd enskilda och väl aflönade uppdrag är en lika känd som uppseendeväckande erfarenhet, hvilken vår tid fått bevittna. Klart är också, att ett sådant förhållande icke i längden kan få fortfara, utan staten måste så ordna med sina tjenare, att de uteslutande hafva sin statstjenst såsom sysselsättning. Deraf följer ock att tjensten skall så aflönas, att dess innehafvare deraf kan hafva en skälig bergning för sig och familj. Att detta senare förhållande ingick i Riksdagens förut-sättning, då den under sista decenniet reglerade tjenstemannalönerna, kan man sluta sig till deraf, att alla löner blifvit i så betydlig mån ökade. Bemärkansvärdt är dock, att ju högre tjenstegrader, men med mindre effektivt arbete, dess större är lönetillökningen. Mången vill nog härutinnan spåra, att väl de högre, men ej de lägre tjenstemännen fått hafva sin hand och inflytande med vid regleringens uppgörande. Att nu företaga en helt och hållet ny och genomgripande gradering af lönerna torde möta allt för stora svårigheter, hvadan blott partiella förändringar äro skäl i att ifrågasätta, men särskildt och framför allt att obehöfliga tjenester, när tjensteman afgår, så småningom indragas.

Bland de statstjenster, som af förutsagda skäl skulle kunna indragas, utgöra otvifvelaktigt kronofogdebefattningarna de som lättast skulle kunna undvaras och genomföras. Redan vid regleringen på 1870-talet var också härom mycket tal, och allmänheten trodde med säkerhet att så skulle ske, men den blef besviken i sin förväntan. Länge voro de beslutande villrådiga om hvilka bland tjenstemännen: kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän, skulle kunna indragas, men stannade man vid att först och främst bibehålla kronofogdarne, ehuru de minst behöfliga, hvarefter äfven de öfriga båda fingo vara kvar. Allesammans fingo dock ökade löner och pensioner. Man kan härvidlag säga att »berget födde en rätta», ty endast expeditionskronofogdetjensterna blefvo mig veterligen indragna.

Då nu emellertid tiderna äro sådana, och säkerligen länge komma att förblifva det, att staten lika väl som den enskilde tvingas att göra inskränkningar i sina utgifter, så får ej Riksdagen rygga tillbaka för nödiga sparsamhetsreformer, utan, hvar helst sådana kunna genomföras, ingripa med allvar och kraft.

De viktigaste af kronofogdarnes tjenstegöromål äro antagligen kronouppbördens och såsom utmätningmän. Hvad den senare befattningen beträffar, så får säkerligen länsmannen redan nu i nio fall af tio verkställa förrättningen och, hvarför kan ej då Konungens befallningshafvande gifva honom direkta order, hvarigenom icke obetydligt med tid inbesparades för allmänheten. Kronouppbördens och öfriga

kronofogdegöromål kunna lika ärligt och pligttroget fullgöras af länsmännen, hvar inom sina distrikt, som af kronofogdarne inom hvar sina fögderier. Långa och dyrbara reseräkningar för vissa förrättningar kunde också derigenom inbesparas.

Enligt statistiska centralbyråns aflönings- och pensionsstatistik, afgifven den 1 mars 1887, funnos inom landet följande antal kronofogdar och länsmän med för dem afgifna lönebelopp:

	Kronofogdar med 3,000 kr. lön, 1,000 kr. i tjänstgöringspenningar och 300 kr. i expensmedel. = 4,300 kr.	Kronofogdarnes löner i summa för hvarje län. Kronor.	Länsmän med 900 kr. lön, 600 kr. i tjänstgöringspenningar och 100 kr. i expensmedel = 1,600 kr.	Länsmännens löner i summa för hvarje län. Kronor.
Stockholms län	6	25,800	23	36,800
Upsala »	4	17,200	19	30,400
Södermanlands län	4	17,200	12	19,200
Östergötlands »	8	34,400	28	44,800
Jönköpings »	6	25,800	23	36,800
Kronobergs »	5	21,500	17	27,200
Kalmar »	7	30,100	27	43,200
Gotlands »	2	8,600	8	12,800
Blekinge »	2	8,600	9	14,400
Kristianstads »	4	17,200	23	36,800
Malmöhus »	6	25,800	25	40,000
Hallands »	4	17,200	11	17,600
Göteborgs- och Bohus län	5	21,500	20	32,000
Dito dito	—	—	1	1,800
Elfsborgs län	6	25,800	28	44,800
Dito »	—	—	1	1,729
Skaraborgs län	7	30,100	27	43,200
Vermlands »	7	30,100	19	30,400
Örebro »	4	17,200	17	27,200
Vestmanlands län	4	17,200	20	32,000
Kopparbergs »	6	25,800	35	56,000
Transport	97	417,100	393	629,129

	Kronofogdar med 3,000 kr. lön, 1,000 kr. i tjänstgöringspenningar och 300 kr. i expensmedel = 4,300 kr.	Kronofogdarnes löner i summa för hvarje län. Kronor.	Länsmän med 900 kr. lön, 600 kr. i tjänstgöringspenningar och 100 kr. i expensmedel = 4,300 kr.	Länsmännens löner i summa för hvarje län. Kronor.
Transport	97	417,100	393	629,129
Gefleborgs län	4	17,200	30	48,000
Vesternorrlands län	5	21,500	29	46,400
Jemlands »	4	17,200	25	40,000
Vesterbottens »	3	12,900	25	40,000
Norrbottnens »	4	17,200	17	27,200
Summa	117	503,100	519	830,729
500 kronors lönetillägg åt hvardera af 519 länsmän, hvilken summa frändrages kronofogdarnes		259,500		259,500
Summa årlig besparing		243,600	S:a	1,090,229

Såsom af förestående tabell synes, finnas inom landet 117 kronofogdar, hvilkas löner utgå med 3,000 kronor i lön, 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar och 300 kronor af expensmedel — eller tillsammans 4,300 kronor såsom ordinarie kronofogdelön. — Sportlerna deremot variera så betydligt att, enligt för 1885, dessa blott uppgått till 50 kronor i Vestbo fögderi af Jönköpings län, då de deremot uppgått till 1,904 kronor i Vartofta fögderi af Skaraborgs län. I pension åtnjuta kronofogdarne 4,500 kronor, deraf 3,000 kronor från allmänna indragningsstaten och 1,500 kronor från civilstatens pensionsinrättning.

Länsmännens antal inom landet uppgår till 519, och utgår för närvarande — med blott tvenne undantag — en länsmans aflöning med 900 kronor i lön, 600 kronor i tjänstgöringspenningar och 100 kronor af expensmedel, eller tillsammans 1,600 kronor i ordinarie lön. — Äfven för dessa tjänstemän variera sportlerna högst betydligt. — Pension för länsman utgår med 1,500 kronor, deraf 900 kronor från allmänna indragningsstaten och 600 kronor från civilstatens pensionsinrättning.

I mån som kronofogdarne afgå från sina tjänster och länsmännen

öfvertaga deras göromål, föreslår jag att länsmännens löner må komma att utgå med 1,200 kronor i lön, 800 kronor i tjänstgöringspenningar och 100 kronor af expensmedel. Derjemte skulle länsmännen ega rätt att uppbära inom sina distrikt de sportler, som nu tillkomma kronofogdarne. Deras pensioner skulle likaledes höjas till 1,200 kronor från allmänna indragningsstaten och 800 kronor från civilstatens pensionskassa.

När länsman afgår, skall hans tjänst anslås ledig till ansökning på sätt som för öfriga statstjänster. Sökande till tjänst insände sina ansökningshandlingar till Konungens befallningshafvande i länet och bifoge uppbördsborgen för 1,500 kronor. — Konungens befallningshafvande uppföre tre af de mest meriterade på förslaget, dervid synnerligt afseende fästes vid den sökandes praktiska duglighet, och gifve landshöfdingen en af dem sitt förord till tjänsten. Konungen utnämne sedan en af de tre föreslagna.

Sålunda utnämnd länsman kan ej skiljas från sin tjänst utan efter förutgången laga ransakning och dom. — Det må bero på Konungen att, för kompetens till länsmanstjänst, fordra större teoretiska kunskaper hos den sökande, än som nu erfordras.

När i framtiden alla kronofogdetjänsterna på nu föreslaget sätt blifvit indragna, skulle, efter det antal af dessa tjänstemän, som nu förefinnes, årliga vinsten för statskassan komma att utgöra 243,600 kronor och jemförelsevis en besparing af pensionsmedel.

Att något ökade göromål på landskanslierna och landskontoren genom kronofogdetjänsternas indragning kommer att uppstå, är helt naturligt, dock kan detta fullt ersättas genom anställande af ytterligare en landskanslist och en landskontorist på hvartera af de tjugu största länen, hvilken anordning skulle kräfva en årlig utgift af 48,000 kronor, eller 1,200 kronor till hvartera af dessa tjänstemän enligt nu gällande stat. Det må dock bero på kommande Riksdagar att, efter proposition af Konungen, bestämma tiden för dessa tjänstemäns anställande.

På grund af hvad jag häröfvan anfört, får jag därför vördsammast föreslå, att Riksdagen för sin del ville besluta:

1:o att kronofogdetjänsterna, i mån som dessa tjänstemän afgå, skola indragas;

2:o att när sådan tjänst indrages, skola kronofogdarne åliggande tjänstegöromål öfvertagas af länsmännen i fögderiet inom hvar sitt distrikt, hvarvid dessa för sålunda ökad tjänstgöring erhålla i löneför-

måner: lön 1,200 kronor, tjänstgöringspenningar 800 och af expensmedel 100 kronor, eller tillsammans 2,100 kronor. Utom rätt till nu bekomna sportler erhåller länsman äfven de sportler som förut tillkommit kronofogde.

Länsman med sålunda ökad lön erhåller i pension 1,200 kronor från allmänna indragningsstaten.

3:o. Ledig länsmanstjänst kungöres i allmänna tidningar till ansökan, så som för öfriga statstjänster är vanligt.

Konungens befallningshafvande uppföre tre af de mest meriterade, särskildt för praktisk duglighet kända sökande på förslaget. Landshöfdingen gifve en af dem sitt förord och utnämne Konungen en af de tre på förslaget uppförda till tjänsten.

Sålunda utnämnd länsman får ej utan laga ransakning och dom skiljas från tjänsten, der han ej afsked begär, dör, eller upphunnit stadgad pensionsålder.

4:o. Länsman vare underkastad ändring af lön och pension, som af Riksdagen kan komma att beslutas.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

Axel Edvard Petersson.

I ofvannämnda motion instämma:

Oscar Larsson.

Gustaf Anderson.

C. J. Jakobson.

STOCKHOLM, P. A. NYMANS EFTERTRÄDARE, 1888.
